

comentaris literaris

per Josep Palomero i José Miguel Segura

EL PODER EUROPEO EN EL MUNDO, 1450-1470

de David Ringrose

Traducció: Marc Figueras

Editorial: Pasado & Presente

Barcelona, 2019 | Pàgs. 359

David Ringrose, professor emèrit de la Universitat de San Diego, planteja en aquesta excepcional obra com es va expandir arreu del món la presència i el domini dels europeus al llarg de les tres centúries que van, *grosso modo*, del Renaixement a la Il·lustració. Així, si bé al començament d'aquest període era molt improbable trobar oriünds europeus en l'exterior del continent —i, en tot cas, fora de la regió mediterrània—, tres-cents anys després s'havien escampat per totes bandes. En alguns casos havien constituït colònies comercials. Però en altres s'havien integrat en la comunitat d'adopció, on es van poder assabentar dels avanços tècnics, industrials i militars de les societats en què es van establir, tant asiàtiques com africanes. De fet, la major part dels europeus transstrangers o emigrants es van unir a espeses indígenes i van tindre fills mestissos. L'intercanvi de coneixements entre els nadius i els colons europeus va produir una simbiosi intercultural que es contraposa a la narrativa imperialista que han imposat les elits dominants europees, les quals han ignorat el potencial d'aquest intercanvi, probablement perquè com a conseqüència de la Revolució Industrial Europa va esdevenir sense escrúpols una potència imperialista. **JP**

SIDI

d'Arturo Pérez Reverte

Editorial: Alfaguara

Barcelona, 2019

Pàgines 371

Novel·la

Des que Arturo Pérez-Reverte publicara el seu primer relat a mitjan anys huitanta la seua obra narrativa ha anat creixent fins als més de vint títols. *Sidi* —terme aràbic-andalusí que dona títol a aquest «relat de frontera» i amb el qual els musulmans van cridar a Ruy Díaz de Vivar, el nostre «Cid», i que significa «senyor» allà pel segle XI— és una novel·la plenament representativa de la narrativa d'aquest autor, els estilemes més representatius del qual no resideixen tant en el discurs —la manera de comptar, àgil per damunt de qualsevol altre tret— com en els personatges. En aquest cas l'argument recrea els primers mesos del desterrament del Cid Campeador, després de l'anomenada Jura de Santa Gadea, ordenat com a venjança pel rei castellà Alfons VI. Novel·la molt més elaborada que les protagonitzades per altres personatges d'ídèntica idiosincràcia —Alatriste i Falcó sobretot— *Sidi* és un intent de transposició —segons ell mateix— dels codis narratius de les pel·lícules del Far West —amb John Ford al fons— al segle XI i a la frontera que, vorejant els marges del riu Duero, separava a àrabs i cristians des de la marca anomenada *Extrema Durii* i els territoris meridionals de la Castella acabada d'independitzar del regne astur-leonés i de la seua llunyana talle real.

Sobre la base argumental de les correrries

del Cid i la seua mesnada darrere de grups d'àrabs que realitzen constants incursions en territoris cristians, el narrador realitza constants *flash-backs* en els quals es recreen diferents escenes i episodis de la vida del llegendari soldat castellà. I és que a Pérez-Reverte li enlluernen aquest tipus de personatges forts, violents —incorrecetes, com diríem hui dia, fins a dir basta—, fets a si mateixos a l'escola de la vida, amb el seu coratge i les seues pors, però sobretot amb la seua lleialtat, la seua fidelitat als seus allí on es troben. El Cid és, per a Pérez-Reverte, un marginat que ha de buscar-se la vida com a bona o malament puga, servint com a mercenari tant a cristians com a àrabs sense el menor escrúpols, un personatge que res té a veure amb el Cid del franquisme nacional-catòlic perfecte cavaller cristià forjador d'un suposat esperit patriòtic hispà a partir d'un —també suposat— nucli sentimental i ideològic castellà ni amb el Cid de la *progresia* postfranquista que es limita a tirar-ho al cub del fem per —suposadament també— genocidi i violent, sense pàtria ni bandera, quan la mort no era més que un signe d'aquells llunyans segles, un ús habitual d'aquella època per a uns i per a uns altres malgrat a qui li pese. Gest ideològic a contra corrent però també reivindicació de la literatura com a plaer d'explicar, nascut del plaer infantil d'escollar i de llegir. Una osca més en la ja considerable obra d'un prolífic escriptor que gaudeix resultant polèmic. **JMSR**

L'EXILI PERDURABLE. EPISTOLARI SELECTE

de Domènec Guansé

Editorial: Afers

Catarroja-Barcelona, 2019 | Pàgines 325

Correspondència

L'escriptor tarragoní Domènec Guansé (1894-1978) en els anys vint i trenta fou comentarista literari de publicacions com *Revista de Catalunya*, *D'Ací i d'Allà* i *Mirador*. Com a crític teatral dels

diaris *La Nau*, *La Publicitat* i *La Rambla* va assolir un gran prestigi. Se l'ha considerat una figura pont entre l'etapa cultural anterior a la guerra civil i la dictadura posterior. Va viure exiliat a Santiago de Xile entre gener de 1940 i abril de 1963, on fou secretari del Centre Català i director de la seua revista *Germanor* entre 1945 i 1963, any en què tornà a Barcelona.

En l'actualitat Guansé és un escriptor pràcticament oblidat, però la publicació de diverses edicions actualitzades de les seues obres poden contribuir a recuperar-lo, així com aquesta col·lecció de 125 cartes seues —a cura de Montserrat Corretger i Francesc Foguet— que s'han distribuït en dos parts: 35 que envià des de Santiago de Xile entre 1950 i 1963 i 89 franquejades a Barcelona entre 1963 i 1978, més una escrita al president Tarradellas en alta mar. La principal característica de l'estil epistolar de Guansé és la ironia, així com la contundència amb què expressa les seues conviccions sobre Catalunya i l'exili. **JP**

destaquem...

Un pausat relat sobre el transcórrer de la pròpia vida

La vida ordinària, la rutina, això que anomenem la quotidianitat, sol interessar-nos més aviat poc. Sempre estem més interessats a viure, ja sigui de manera real o imaginària, experiències extraordinàries. Quan llegim, per exemple, volem llegir aventures, històries en les quals existeixin emocions i sentiments que freguin els límits del que creiem és habitual. Busquem experiències que ens traslladin a una esfera molt més estimulante perquè així és com se suposa que es viu de veritat, de manera plena. O això ens diuen. O això creu la majoria, servint-se d'aquest tòpic literari, aquesta locució llatina mal entesa gairebé sempre del *carpe diem*.

Viure la vida és molt més que extralimitar-se. De fet, existeix una gran bellesa en l'ordinari, en els detalls que conformen aquest dia a dia que «ens avorreix». Qualsevol vida, fins a la més anodina, guarda secrets, amaga emocions i anhels, aspiracions. Tota vida sofreix moments d'amargor i pesar, de por

i inseguretat, de grans alegries i plaer... La vida, tota vida, qualsevol vida, és un esdeveniment, i consegüentment hem de valorar-lo i, fins i tot, estimar-lo per igual. És un cicle, un viatge, una experiència que suposa molt més del que imaginem, perquè cada vida produeix un impacte, té un determinat sentit.

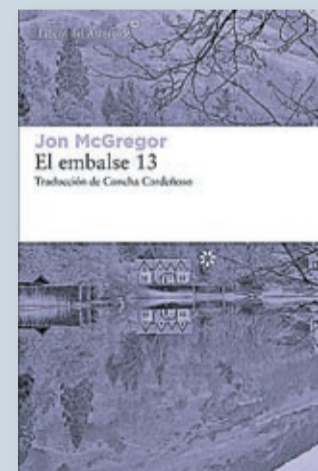
La desaparició d'una adolescent en un poble d'Anglaterra és el desencadenant de *El embalse 13* (**Libros del Asteroide**), de Jon McGregor. El lector pogués imaginar-se que la trama d'aquesta novel·la, finalista del Man Booker en 2017 i guanyadora del Premi Costa 2017, se centraria en la cerca incessant d'aquesta noia anomenada Rebecca, o Becky, o Bex, que portava una dessuadora blanca i una armilla blava marina. Potser McGregor ens submergeix en una espècie d'història amb tints de novel·la negra, un misteri per resoldre i ens convidi a esbrinar què va ocórrer, com va ocórrer i per què va ocórrer. Però res més lluny. Malgrat ser una des-

gràcia, la història de la jove és una més entre les històries dels veïns d'aquesta petita comunitat i l'escriptor nascut a les Bermudes el que fa, precisament, és fixar-se en aquestes vides ordinàries, en aquests petits relats i quotidianitats.

McGregor ens ofereix un retrat en conjunt de diversos dels habitants d'aquesta població i en ell observem el transcórrer inexorable de la pròpia vida, una vida de joventut i de maduresa, de naixement i mort, de trobades i desacords. Heus aquí la gràcia d'aquesta novel·la: narra el pas del temps, les complexitats de cada història personal, aquests petits fets o accions, o més aviat aquestes decisions, que conformen el nostre esdevenir; i ho fa filant cadascuna d'aquestes biografies d'una manera una miqueta caòtica al principi, fins que el lector s'acostuma al tempo, al ritme imprès per McGregor en cada fragment, on els personatges van i vénen, on les seues històries s'entrecruen i on aflorea l'essència de la naturalesa humana.

És aquesta una novel·la coral, una radiografia anímica que va de l'individual al col·lectiu, una història que són moltes històries, que són moltes vides, que són la vida en la seua aparent senzillesa. **≡**

Eric Gras

EL EMBALSE 13

de Jon McGregor

Traducció: Concha Cardeñoso

Editorial: Libros del Asteroide

Barcelona, 2019

Pàgines 320